

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Cena celoletna po pošti K 40.—, za Ljubljano K 36.—
 polletna : : 20.— : : 18.—
 četrtletna : : 10.— : : 9.—
 mesečna : : 3.50. : : 3.—
 Predstavitelj in uprava: Kopitarjeva ulica 8. — Telefon 50.

Inserti: Enostopna politersta (50 mm široka in 8 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 30 vin., za drugi večkrat po 45 vin. — Ob sobotah dvojni tarif. — Poslane: Enostopna politersta K 1.— — Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob 8. uri popoldne.

Problemi naših meja.

Stanje našega vprašanja pričetkom aprila.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 7. aprila. Kot smo izvedeli iz direktnega in zelo zanesljivega vira, je bil v Parizu v začetku aprila glede naših meja sledeči položaj: Dalmacija z otoki bo gotovo naša. Vprašanje Reke se je tudi obrnilo v našo korist. Vzhodna Istra je bila v veliki nevarnosti; le v zelo ugodnem slučaju bi mogla ostati naša. Zelo daljnosežno je vprašanje Trsta in njegovega zaledja. Zahtevali so, da se odtrga zaledje od Trsta. Goriška naj bi se razdelila med Jugoslavijo in Italijo.

O mejah proti Mažarski se še ni načrtno razpravljalo, a toliko je gotovo, da bo Medmurje naše.

V reškem in tržaškem problemu je bil predlagan junktum. Vse pravice, ki bi jih imeli Italijani na Reki, bi imeli tudi Slovenci v Trstu in obratno. Glede meja z Nemčijo se ve toliko, da je Maribor zagotovo naš, a Celovec in Beljak sta v nevarnosti.

Rumuni so glede svojih granic diplomatično zelo pridobili. Temešvar je izgubljen. O bolgarskih mejah ni še nič določenega. Črna gora ostane združena z državo SHS. Kralj Nikolaj ne pride več v poštev kot vladar.

Mirovni posvet razpravlja o našem vprašanju.

Reka — svobodna luka?

LDU. Lyon, 5. aprila. (Brezžično.) O jugoslovanskem vprašanju se je obravnavalo v odsotnosti Orlanda. Zmisel razpravljanja je nekako tak, da se bo glede Reke odločevalo po istem načelu, po katerem se je odločevalo glede pripadnosti Gdanskega, ker je v obeh primerih večina mestnega prebivalstva drugačna kakor zaledje. Kakor so svojodobno prisodili Gdansko Poljski, a je končna padla v prilog svobodne luke, tako se zdi, da bo tudi Reka proglašena za svobodno luko in bodo Jugoslovonom ondi priznane vse trgovske pravice.

LDU. Lyon, 4. aprila. (Brezžično.) Danes popoldne bo slovenski delegat kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev dr. Zolger predložil splošne jugoslovanske zahteve glede Trsta, Reke in vzhodne jadranske obali. Preden bo mogoče skleniti mir, se mora rešiti jadranski problem, katerega razpravlja svet četvorice istočasno z vprašanjem Rena in odškodnine. Svet četvorice stoji na stališču, da je Reka italijansko mesto, obdano s slovanskim življenjem, ravnotako kakor je Gdansko nemško mesto s poljskim življenjem v bližnjem baltičkem zaledju. Svet četvorice se tudi, da sestavi načrt, po katerem bi se na isti način rešilo vprašanje luke na Baltičkem in na Jadranskem morju. Ne da bi se hotelo sedaj ocenjati, kakšen bo položaj prihodnj teden, je gotovo, da se pričenjajo stvari na severu razvijati Nemcem na korist, na jugu pa Jugoslovonom.

LDU. Lyon, 5. aprila. (Brezžično.) Čim se bo objavilo, da je Reka bila prisojena Italijanom, lahko nastanejo novi zapletljaji, ker delajo Jugoslovani živahno propagando za to luko. Grožnje Italijanov, da zapuste mirovno konferenco, ni mogoče omalovaževati, zlasti ne zaradi tega, ker je prebivalstvo Reke večinoma

Med upanjem in strahom.

Vsak dan nam prinese kakšno novo vest iz Pariza, danes ugodno, jutri zelo neugodno. Da si te vesti nasprotujejo, da druga drugo pobija, da so nejasne in zmedene, ni nič čudnega. Pred vsem je treba pomniti, da vlada v Parizu samemu nejasnost, ker se med zastopniki velesil križajo načela, kakor se križajo njihove koristi. Vsled tega so bila posvetovanja deseterice tajna, tako da je francosko časopisje samo jelo nastopati zoper tajno diplomacijo, ki jo je ves svet obsodil zato, da jo pri mirovnem posvetu, tem najvažnejšem dejanju stoletja, zopet uredi. Poročevalci listov so torej navezani na kombinacije, ki se včasih posrečijo, največkrat pa ne. Upoštevati je dalje treba, da dopisniki posameznih listov naravnost hlepe po senzacijah; presenetljive vesti se vedno dobro plačujejo, in če jih ni, jih je treba ustvariti.

Vendar se kljub vsej nejasnosti poročil, ki jih prejemo iz Francije, da zasledovati med njimi ena stalna in ravna smernica. Če točneje prebiramo te vesti, moremo z začudenjem opaziti, da ni med njimi nikoli govora o Trstu in Gorici in Pulju; ime, ki se vedno nanovo ponavlja, je Reka. O njej se enkrat govori, kot da bo pripadla Italiji, včasih telegrafirajo, da bo prisojena Jugoslaviji, največkrat pa se omenja Reka kot svobodna luka. Tudi današnji brzojav, ki jih objavlja ljubljanski dopisni urad po zagrebškem uradu, govore o tem. Iz njih je razvidno, da Italija brani z vsemi silami posest Reke in da bi smatrala za koncesijo in popustljivost, če jo prizna za svobodno luko.

Ne odobravamo razširjanja prezgodnjih in neutemeljenih pesimističnih vesti, toda ravno tako je nespametno, vdajati se lahkomesilno optimizmu. Po dosedanjih znamenjih ne moremo pričakovati, da bi se vprašanje našega morja rešilo, kakor mi želimo. Resnica je sicer, da sedaj razpravlja Pariz o lukah, o vodnih in prevoznih potih; mogoče je, da bodo veljali za zaledja, nastanjena s čistoplemenskim prebivalstvom, kjer trgovski obziri ne prihajajo tako zelo v poštev, druga in nam narodnostno pravičnejša načela. Toda ene vendar stoji: pripravljeni bodimo na vse.

Italijansko. Vendar pa je treba Jugoslovanom pripoznati pravico do svobodnega prometa.

LDU, Amsterdam, 5. aprila. (DKU.) »Hollands Nieuws Bureau« poroča: Italija je, kakor se zdi, pripravljena dopustiti, da se proglasi Reka za prosto luko, da pa zahteva pripadnost tega mesta k Italiji.

Italija brani Reko z vsemi sredstvi.

Pariz, 6. aprila. (ČTU) v petek se je razširila vest v Parizu, da bo po poročilu angleškega delegata mirovna pogodba izgotovljena v sredo. To pa se zdi preveč optimistično. Obnašanje Italije v poslednjih dneh je tako, da je sodelovanje zelo otež-

kočeno. Orlando zahteva, da se ne sklene mir samo z Nemčijo, temveč splošen mir. Orlando je pripravljen uporabiti vsa sredstva, da doseže ugoditev italijanskih zahtev glede Reke.

Škof Mahnič mora zapustiti Krk.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Bakar, 6. aprila. Italijanske oblasti so hotele odpeljati škofa dr. Mahniča v Italijo. To namero so opustili, ker je škof slabega zdravja, a Krk bo dr. Mahnič mo-

ral zapustiti. Še nepotrjene vesti zagotavljajo, da je škof dr. Mahnič že odgnan s Krka v Senj.

Razgovor s škofom dr. Caričem.

Vatikan odklanja odgovornost za početje Italijanov.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 7. aprila. »Narodna politika« je prinesla razgovor s škofom dr. Caričem, ki se je vrnil iz Pariza. Škof je poizkušal v Parizu mnogo govoriti v naši narodni stvari, a je dejal, da ima naša delegacija na mirovni konferenci silno težko stališče nasproti italijanski delegaciji in propagandi, ki ima v ententni državi na stotine diplomatov in agentov ter razpolaga z milijoni lir. Naša država ne more vzdržati tako velike propagande kakor Italija. Vse francoske časopise, razen »Journal des Debats« stoji na strani Italije. Škof se je peljal iz Splita preko Ankone in Rima v Pariz. Bil je pri papežu in njegovemu tajniku. V »Osservatore Romano« je stala

značilna izjava, da papež v sedanjih razmerah ni prost in neodvisen. Vatikan odklanja vsako odgovornost za početje laških narodnih strank. Škof je dejal, da je prišla v Parizu šola dunajskega kongresa v spor z Wilsonovo šolo moderne kulture. Ker je Italija članica sveta četvorice, ne bi smela imeti glasu. Anglija in Francoska je vezana z londonsko pogodbo in niso poklicani sodniki. Ostaja nam samo še Wilson. Lahko pa so odklonili to stališče, in s tem vsak sporazum. Škof pravi, da bo moralo priti do končnega kompromisa — brez tega se vprašanje končnovoljavno ne bo moglo rešiti.

Jugoslavija naj gre nad boljševike!

Naša vlada odklonila poziv entente.

Belgrad, 5. aprila. (JDU) Ententni vrhovni vojni svet je zahteval od Jugoslavije, naj se udeleži s svojo armado akcije proti boljševikom, zlasti proti Madžarski. Kakor doznavamo iz poučenega vira, je vlada kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev ta poziv odklonila. Svoje stališče utemeljuje vlada z dejstvom, da ententa naše države še vedno ni priznala. Ob mejah Madžarske pa se nahajata dve od en-

tente priznani in favorizirani državi, Češkoslovaška in Rumunija. Te naj torej izvršita gorenje nalogo. Razen tega pa še vedno ni rešeno vprašanje naših državnih mej in važni deli naše države so zasedeni, kakor da bi pripadli sovražni deželi. Zato je stavila vlada kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev kot pogoj za sodelovanje v protiboljševiški akciji zahtevo, da se poprej udeležijo vse naše narodne težnje.

Vihar nad Budimpešto.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Dunaj, 6. aprila. Danes se je razširila vest, da je padla mažarska vlada in da se vršijo v Budimpešti krvave demonstracije.

Kot smo izvedeli, je položaj v Budimpešti zelo resen in je res pričakovati nove revolucije, toda danes je v Pešti še vse mirno.

Na češkem mir.

LDU Lyon, 5. aprila. (Brezlično.) Iz Bazla poročajo: Trije časnikarji lista »Staats-Nachrichten«, ki so sedaj v Pragi, med njimi Maurice Muret, brzojavljajo, da so vznemirjajoče vesti o boljševiških izgredih čehoslovaški državi brez vsake podlage. V republiki je popoln mir. Socialno demokratska stranka je obelodanila manifest, v katerem brez zadržka brani integriteto čehoslovaške republike, vendar odklanja vsako poseganje oborožene sile v sosedne države. Besedilo tega sklepa je deputacija predložila vladi in predsedniku Masaryku. Listi z zadovoljstvom jemljejo na znanje izjavo generala Henaoquea, novega nastanega poveljnika v Košicah, v kateri naglašajo zvesto prijateljstvo med Francozi in Čehi.

Poljsko morje.

LDU Lyon, 5. aprila. (Brezlično.) Iz Krakova se javlja: Na čast mednarodni komisiji je bila v prostorih narodnega muzeja slavnost. Mestni predsednik Fedorovič je v pozdravnem govoru naglašal sklep deželnega zbora, ki zahteva novo zvezo med Poljsko in entento. Poročal je o neskrupulnosti ljudstva, ki zahteva poljsko morje in poljsko mesto Gdansk.

Ameriški kredit Avstriji.

LDU Dunaj, 5. aprila. (ČTU) Danes je bilo sporočeno, da bo Amerika Nemški Avstriji dovolila kredit za daljšo dobo. V Berlinu je ustanovila »American Mercantile Interchange Company« podružnico, s katero hoče kreirati veletrgovstvo za izmenjavo blaga.

Proti vladi sovjetov.

LDU Stockholm, 5. aprila. (Dun. KU) Iz Moskve brzojavljajo brezlično: Inozemska komisija v Belgradu je razkrla novo zaroto proti sovjetski vladi. Zarota je imela namen, da organizira upor z razstrelbami, uničevanjem in zažigom.

Usoda Tirolske.

LDU Bern, 5. aprila. Dr. Lamasch je izjavil, da se mu je posrečilo glede nemškega Južno Tirolskega doseči pozitivne uspehe v toliko, da ostane nemško Južno Tirolsko pri Nemški Avstriji.

Špartakovci premagani.

LDU Stuttgart, 5. aprila. (Dun. KU) Po večerajšnjih uradnih poročilih obvlada položaj vlada. Petek je preminul popolnoma mirno. Generalna stavka Špartakovcev se je žalostno končala. Voditelje stavke so že v četrtek večinoma aretirali.

Maroko.

LDU Pariz, 6. aprila. (Dun. KU. — Brezlično.) Redakcijska komisija za marokanske zadeve je v soboto dopoldne nadaljevala sestavo spisa, s katerim se razveljavi algezijski akt.

V Jugoslaviji zapirajo na ukaz celovške sodnije.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Iz Solčave se nam poroča: Tu so odgnali sinoči 3. t. m. orožniki dva kmeta. Bila sta še za časa stare Avstrije od celovške sodnije obsojena na par mesecev zapora, ker sta baje streljala divjačino v gozdovih grofa Turna. Ker je šlo za nemškega grofa, kmeta sta pa uboge slovenske pare, ju je sodnija kratkoma brez dokazov obsodila. Pred kratkim je dala celovška sodnija na gornjegrajsko sodnijo firalico, da naj s dotična kmeta zapreta in

gornjegrajski sodnik se je dal komandirati iz Celovca in je ukazal kmeta odgnati v zapor. Ljudstvo je tukaj vsled tega dogodka silno razburjeno. Zahtevamo od sodnije v Gornjem gradu in od državnega pravdnštva v Celju, da se dotična kmeta takoj izpustita. Če misli sodnija, da sta kaj zkrivila, naj se še enkrat vso stvar preišče. Po tem načinu lahko da gornjegrajski sodnik vse jugoslovanske legionarje obesiti na vrvi!

Železničarska stavka v Italiji.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Lugano, 6. aprila. Na sestanku železničarjev v Milanu so sklenili, da začno

stavkati dne 6. aprila vsi železničarji v Lombardiji.

Zahteve italijanskih socialistov.

LDU Lyon, 5. aprila. Brezlično se poroča iz Rima: Socialistična zveza reformistov in republikanska stranka sta izdali manifest, v katerem protestira proti načrtu splošne stavke, pritrjujeta pa nastop

nim zahtevam: 1. Preliminarni mirovni dogovori naj se takoj zaključijo in to na podlagi Wilsonovih točk; 2. izvrši naj se takoj demobilizacija in razorožanje; 3. skliče naj se zbor konstituante.

Bavarska republika svetov?

LDU Monakovo, 5. aprila. (ČTU) Ako se varajo vsa znamenja, stojimo zopet pred revolucijo. Osrednji svet republike je sinoči naznanil, da se bavarški deželni zbor ne bo zopet sestel. Predsednik osrednjega sveta je pri sinočnji seji napovedal proglašitev republike svetov. Ponoči je imel osrednji svet sejo, na kateri so se posvetovali o nadaljnjih korakih. Monakovska garnizija je sklenila, da ne ščiti deželne zbornice in da v primeru splošne stavke simpatizira z delavci. V teku večeršnjega popoldneva je nasprotna stranka postavila v poslopju deželne zbornice strojnice. Bavarski ministrski predsednik Hoffmann je baje v Berlinu. Tam so, kakor vse kaže, o položaju na Bavarskem kaj dobro poučeni, kajti bavarski poslanik v Berlinu je izjavil, da je položaj v Monakovem zelo resen in da se mora računati s proklamacijo republike svetov. Danes dopoldne je centralni svet dal nabiti lepake, v katerih pozivlja vse delavce, uradniške odseke in delegate vseh zvez, naj se danes dopoldne ob desetih sredejo na zborovanju k posvetovanju o političnem položaju. Najbrž bodo na tem zborovanju sklenili splošno stavko republike svetov.

LDU Berlin, 6. aprila. (ČTU) »Tägliche Rundschau« javlja iz Weimara: Državna vlada ne bo priznala bavarske sovjetske vlade. Neosredna posledica tega je, da bo Bavarska gospodarsko popolnoma izolirana od nemške države.

LDU Monakovo, 6. aprila. (DKU) Na Dunaj dospelo ob dveh jutraj. »Korrespondenz Hoffmann« poroča: Brzjavka vsem delavskim svetom! Delavno bavarsko ljudstvo je zafalo vse strankarstvo ter se spojilo v močno zvezo proti vsaki nadvladi in izkoriščanju. Delavski, kmet-

ski in vojaški sveti prevzamejo vso javno oblast v roke. Deželni zbor se razpusti. Na mesto ministrov stopijo poverjeniki in komisariji ljudstva. V Monakovem je vse mirno, gospodarstvo in uprava se nadaljuje. Vsi nastavljeni in uradniške skupine dežele so se izrekli solidarni z delavci ter so zagotovili skupno zaščito in nadaljevanje produkcije. Obrate nadzorujejo obratni sveti delavcev in nastavljenecv ter jih upravljajo skupno z vodstvom. Vse je last splošnosti, radi tega je izključena vsaka samostojna vlada. Sveti delavcev, kmetov in vojakov imajo povelje, da povsod skirbe za obrambo republike svetov in za miren razvoj. Oni prevzamejo trajno oblast in kontrolo uprave ter so delavnemu ljudstvu odgovorni za vsako počenje in nehanje. V ponedeljek, 7. t. m., je narodni praznik. Ta dan praznuje deło.

Boji na naši meji.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 6. t. m. ob 11. uri dopoldne iz uradnega vira: Odsek Velikovec: 5. aprila ob 11. uri dopoldne so Nemci streljali na naše čete pri Črnem gradu. Popoldne je krožil nemški letalec pol ure nad našimi postojankami. — Odsek Radovljica: 4. aprila ob 3. uri popoldne so Nemci dvakrat napadli vzhodno od vasi Franci s pehotnim ognjem in ročnimi granatami. Vsled hrabrega nastopa naših čet so Nemci pobegnili.

Mirovni posvet.

LDU Pariz, 6. aprila. (Dun. KU) Agence Havas poroča: Ministrski predsedniki štirih vlad so imeli v soboto dve seji. V sobotnih razpravah se je dosegel precejšen napredek. Redakcija teritorialnih vpra-

šanj se bo nadaljevala v petek. Problem odškodnin bodo rešili v najkrajšem času. Posvetovanja so bila važna glede vprašanja Gdanskega. V poučenih krogih se opozarja na to, da zahteva maršal Foch še vedno izkrcanje poljskih čet v Gdanskem. To zahtevo je Erzberger formalno sprejel. Ker pa alirancem manjka ladij, so se zedili glede transporta čet po kopnem. Hal-lerjevo armado bodo torej z desetimi vlakmi spravili skozi Nemčijo, da pride na progo proti Varšavi.

Iz pokrajine.

k Politicnim preganjancem. Deželna vlada rabi natančne podatke o obsegu političnega preganjanja v avstrijski dobi. Pod izrazom politično preganjanje je razumeti vsako zatiranje, ki ga je prejšnja državna oblast po svojih organih izvajala proti sedanjemu državljanu kraljestva Krbov, Hrvatov in Slovencev vsled njegovega narodnostnega ali pa vsled njegovega državno-političnega mišljenja in delovanja. V ta namen bodo v prihodnjih dveh tednih zbirala okrajna glavarstva politične ekspoziture in mestni magistrati potrebne podatke. Občinstvo se vabi, da z vestnim sodelovanjem omogoči čim popolnejšo sliko o političnem preganjanju. Podatke o v tujini bivajočih preganjancih sprejema mestni magistrat Ljubljana. Pri tem se pripominja, da ta zadeva ni v nikaki zvezi s prejšnjo akcijo za odškodovanje političnih preganjancev potom naše delegacije v Parizu, temveč je to zbiranje statističnega materiala, ki se bo ob danih prilikah uradno uporabljal.

k Prošnje za pokojnine in vzgojevalnice. Vojaška intendantca za Slovenijo je poslala oddelku za socialno skrb ta-le dopis: »V Uradnem listu št. LVIII. z dne 4. marca 1919 je natanko določeno, kako naj se ravna z vlogami za preskrbovalnine družinam padlih in pogrešanih vojakov. Toda ne občinski ne državni uradi se tega ne držijo, ker prihaja mnogo prošenj, ki niso opremljene po predpisih omenjenega razglasa, in včasih tudi kar naravnost od občinskih uradov mesto službenim potom. Radi tega se morajo vloge pogosto vračati, da se dopolnijo in opremijo z dokumenti, kar zelo zavlačuje rešitev in stranke ne dobijo nikoli svojih preskrbovalnin. Radi tega se deželna vlada prosi, da pozove vse urade, da ravna po predpisih označenega razglasa in da gredo strankam na roke.« — Okrajna glavarstva in županstva se opozarjajo, da se strogo drže navodil naredbe, razglašene v uradnem listu od 4. marca l. 1919 št. LVIII. Tudi naj glavarstva in županstva skirbe za to, da se omenjena naredba na najbolj izdaten način še enkrat razglasi. Strankam škoda, uradom pa delo se prihrani le na ta način, da se stranke in uradi strogo drže predpisanih navodil.

k Klasifikacija konj v okolišju okrajnega glavarstva ljubljanskega se prične 11. aprila in bo v št. Vidu nad Ljubljano pred Cebavovo gostino 15. aprila za občino Šmartno pod Šmarco goro, 12. aprila za Medvode, 14. aprila za Zgornjo Šiško, 15. aprila za občino št. Vid, in sicer za vasi:

št. Vid, Počane, Trata, Kamna gorica, Delnice, Toško čelo, Vizmarje in Guncle, 16. aprila pa ostali del šentviške občine. Potem bo pri Devici Mariji v Polju pred Dimnikovo gostilno 23. aprila za občino Dobrunje, in sicer za vasi Štepanja vas, Gorenja in Spodnja Hrušica, Fužine, Dobrunje, in 24. aprila za ostali del dobrunjske občine. 25. aprila bo za občino D. M. v Polju, in sicer za vasi: Studenec, Slape, Devica Marija v Polju, Vevče, Zgornji in Spodnji Kašelj, Zalog in Podgrad, 26. aprila pa za ostali del poljske občine. Končno bo na Jezici pred Alešovo gostilno 28. aprila za občino Podgorica in Črnuče, 29. aprila za Moste, 30. aprila za Jezico, in sicer za vasi: Kleče, Savlje in Jezica, in slednjič 1. maja za ostali del občine Jezica. Podrobnosti glede klasifikacije vsebuje, kakor je bilo že večkrat naznanjeno, naredba deželne vlade za Slovenijo št. 382, Ur. list, L. IV. in pa »Razglas glede klasifikacije konj« v Ur. listu št. L. IX. na strani 175.

k **Avtomobilna zveza Celje — Ljubljana.** Dne 23. marca je imela zveza občni zbor na Vranskem. Prizadeti — to je cel črni greben in del Savinjske doline — smo nestrpno čakali izida. Prepričani smo bili, da je družbin odbor vse pripravil, da se z vožnjo takoj prične. Govorilo se je, da bo tudi poštna uprava poverila vožnjo pošto med Domžalami in Šenpetrom avtomobilu, kar bi bilo le želeži. Na obnem zboru je pa načelstvo nepričakovano odstopilo; dejali so, da iz teh le dveh vzrokov: ker so gospodje premalo plačani in pa ker delničarji niso hoteli odstopiti svojih delnic par kapitalistom. Novi odbor je prevzel pač okrog 60.000 kron glavnice, ki jo pa hrani in obrestuje Sauer v Gradcu, a nič inventarja. Pametnejši delničarji so svoj čas svarili pred prodajo voz, a so našli gluha ušesa. S sedanjo imovino pa pač ne bo mogoče napraviti (najmanj) treh novih voz in spraviti tako zaželenega avtomobila v tek. Treba bi bilo akcijsko glavnico povečati, za kar pa mnogo delničarjev nima smisla, najbolj pa je še združni duh zoprn kapitalistom, ki bodo verjetno ustanovili konkurenčno podjetje in spravili dobiček. Naj bi vlada priskočila zvezi na pomoč in ji pripomogla do potrebnega inventarja, saj gre tu za 40 km dolgo progo, čisto obljudeno; zveza pa naj skliče čimprej nov občni zbor, kjer naj se izvolijo delavni, zmožni in vsestransko zaupanja vredni možje. Potem pa pogumno in požrtvovalno na delo.

k **Vprašanje podpore odvetnikom.** Finančni minister je zavrnil zahtevo pravosodnega ministra, da bi se izplačala 250 odvetnikom podpora po 6000 dinarjev, ker prvič ni potrebnih sredstev, drugič pa ne gre na ta način delati izjeme z enim samim stanom.

k **Za preskrbo delavskih stanovanj** je dobil belgrajski mestni zastop 42.600 dinarjev.

k **Demobilizacija v Srbiji.** Belgrajski listi pišejo, da pošljejo na dopust tudi vojake od 38. do 40. leta.

k **Delo ameriškega Rdečega križa v Srbiji.** Misija ameriškega Rdečega križa je v Palanki omogočila otvoritev šivalne šole in delavnice, ki jo je pred vojsko vzdrževalo žensko društvo in je zelo blagovorno delovala. Ameriški Rdeči križ je podaril več šivalnih strojev, razen tega mnogo blaga in drugih potrebščin. Sedaj je zaposlenih v šoli 20 učenk, ki imajo razen pouka dobro plačo. Sešile so doslej za tamšnjo bolnišnico s 300 posteljami vse posteljino in telesno perilo. Sedaj šivajo obleke za 200 revnih otrok, ki jih na »dečji dan« razdele brezplačno.

k **Zakonski načrt o centralni upravi** pripravljajo v pravosodnem ministertvu. V Srbiji imajo doslej v veljavi jako zastarele predpise iz leta 1860.

k **Brzobjavno in telefonsko zvezo Temišvar — Zemun** je zgradila naša vojna oblast. Sedaj treba izpopolniti še zvezo Zemun — Belgrad.

k **Velik požar v Osjeku.** Dne 1. t. m. je pogorela v Osjeku Povišilova tovarna za pohištvo; obenem se je vnela in pogorela tudi sosedna tovarna za sode. Povišilova škoda znaša 5 milijonov, v sodarni pa tudi nekaj milijonov kron.

k **Pomanjkanje poštne vrednostnice na Hrvatskem.** Na Hrvatskem so poštne dopisnice popolnoma pošle. Ker tiskarne zaenkrat nimajo ne papirja ne drugih potrebščin, si bo poštna uprava pomagala z bivšimi vojnopoštami dopisnicami, katerih so še velike zaloge. Tudi znamk ne prestando primanjkuje. Temu so veliko krivi filatelisti, ki jih kupujejo v celih polah.

k **Proti hrvatskim služkinjam na Reki.** Reški »Giornale« priobčuje daljšo pritožbo proti hrvatskim služkinjam, ki da stavijo vedno večje zahteve. Izpočetka, ko je prišlo na Reko italijansko vojaštvo, so te Hrvatice sklenile, da ne sprejmejo službe v nobeni hiši, kjer bo visela laška zastava. Kasneje so ta sklep opustile, zato pa začele navijati zahteve glede plače in drugih pogojev. Ljudje si niso vedeli pomagati in so jim plačevali in jim še plačujejo po 90 do 100 kron mesečno. Ker se razen tega premnogim nudi prilika, da zaslužijo baine vsote s tem, da tihotapijo razno blago iz mesta in vanj, so čimdalje prešerneje. Sedaj ni druge pomoči, nego da se takoj izženejo iz mesta vse tiste hrvatske dekleta, ki nimajo stalnega mesta ter je torej jasno, da žive od tihotapstva.

Iz Ljubljane.

1 **»Za pravdo in srce«** na Ljudskem odru. To igro, ki sama na sebi ne more biti ne namenjena ne priporočljiva za odre, so igrali včeraj precej povoljno, ob nabito polni dvorani onega občinstva, ki navadno ne zahaja v gledališča. Kako je občinstvo živelo z igro, so pričali vsi, ki so se nehote izvili temu ali onemu iz prsi, in vesele, komedij željno občinstvo, odvrnili za hip od uživanja tragike. Igralci so storili svojo dolžnost po svojih močeh v polni meri, če vpoštevamo, da je igra težka. Režija je bila vseskozi dobra. Prizor zborovanja kmetov je bil res lepo insceniran in prizor med Andrejem in Dizmom, ki sta se videla v mraku sprednjega odra na svetlem ozadju kot dve črni silhueti, je bil sijajen. Podjetni mladini želimo še bolj hvaležnih iger.

1 **Na shod vpokojenega tobačnega delavstva tobačne tovarne se vabite.** Pridite gotovo vsi. Določile se bodo naše zahteve. Shod se vrši v sredo, 4. aprila, točno ob 3. uri popoldne v prostorih Krekove prosvete, Poljanska cesta, Alojzevišče, spodaj, levo.

1 **Splošno društvo jugoslovanskih vpokojencev v Ljubljani** vabi k 1. odboru seji dne 9. t. m. ob 3. uri popoldne v Novi ulici 5. Ker je dnevni red važen, je potrebno, da se udeležijo vsi na obnem zboru v predsedstvo, oziroma odbor izvoljeni člani in njih namestniki. — Preds.

1 **Ljubljansko blato.** Iz krogov meščanstva smo prejeli in na prošnjo objavljamo: O tem vprašanju, lahko ga že takoj imenujemo, se je zadnja leta že mnogo pisalo v listih, in kadar se govori o Ljubljani, dobi njeno blato svoj delež. Prebivalstvo mesta pa je naravnost ogorčeno nad nezanesno nesnago po ulicah, ki tvori za tukajšno medzavezniško komisijo največjo zanimivost mesta. Radi vlažnosti in umazane megle je Ljubljana znana kot nezdravo mesto; da bi se ta sloves še bolj podprl z resničnostjo, se pušča že leta vse blato in živinski odpadki po ljubljanskih ulicah. Ljudstvo se vprašuje, ali res ni mogoče blata odstraniti, kot so to delali prejšnja leta in kot to delajo v vseh drugih civiliziranih mestih Evrope? Če g. župan odgovarja na tozadevno vprašanje: »Bog ga je dal, Bog ga bo vzel,« si ne moremo misliti drugače, kot da se on ne zaveda te nesnage, da mu je petletno blato po Ljubljani popolnoma naravna prikazen, ki ga ne da preprečiti. Izgovori, da ni mogoče dobiti ljudi, ki bi delali po ulicah, da ljudje sedaj sploh nočejo delati, so že zastareli in jih prebivalstvo ne jemlje več za resne. — Mogoče povzroči ta notica zopet razpravo o blatu v občinski seji in da bo g. župan zopet zagovarjal sebe in magistrat, češ, da vse stori, kar je v njegovi moči ter končno sklenil vso zadevo izročiti — policijskemu oddelku. Blato pa ostane seveda še nadalje neodstranjeno, dokler se ne posuši v prah in splava po vseh ulicah. Takrat ne smej odpirati oken, sicer se ti vleže prah na mizo, na posteljo, na vso opravo, da postane stanovanje vse sivo. Kaj vse je v tem mestnem prahu, kako se kužijo zdravi in uničujejo bolni, posebno še bolni na pljučih, o tem naj povedo kaj več zdravniki! — Te vrstice tudi niso več namenjene g. županu, pač pa so prošnja do zdravnikov, ki naj zahtevajo, kar jim narekuje higijena in humaniteta. Vlada pa naj ukaže vse potrebno, da bomo končno rešeni te nadloge! — Eden za vse.

1 **Zamenjan dežnik.** Včeraj pri maši ob pol osmih v frančiškanski cerkvi je bil zamenjan damski dežnik. Oseba naj ga blagovoli prinesiti v Unionovo trafiko, kjer dobi svojega. Oseba je znana.

Politična kronika.

p **Potreba visoke trgovske šole v Zagrebu.** »Jugoslov. Lloyd« priobčuje članek, ki dokazuje nujno potrebo, da se v Zagrebu osnuje visoka trgovska šola. Letos se je na nepopularnem enoletnem komercialnem tečaju za abituriente, ki obstoja

v Zagrebu od 1. 1911., vpisalo 120 slušateljev, med temi mnogo aktivnih in demobiliziranih častnikov, ki bi radi na najhitrejši način prišli do primerne službe. Mnogo so jih morali radi nedostajanja mest odslužiti. Zato je v Zagrebu pravna fakulteta vedno prenapolnjena. Skrajni čas je, da se osnuja visoka trgovska šola — ne eksperimentalna akademija, ki jo bodo tudi na Dunaju izpremili v trgovsko šolo —, ki bo omogočila našim mladim ljudem, da dosežejo popolno visoko trgovsko izobrazbo in na kateri bo mogoče doseči doktorat komercialne znanosti. S tem bi bil trgovski študij izenačen s drugimi fakultetami, ki bodo s tem znatno razbremenjene.

p Neumestna naredba. Pod tem naslovom novoradska »Zastava« ostro biča naredbo ministarstva za prosveto, glasom katere morajo po vseh nesrbskih šolah v Vojvodini pobrati zastave, znake, zgodovinske slike in vse drugo, kar spominja na bivšo mažarsko državo ter v navzočnosti vsega učiteljskega zbora uničiti. Pisec pravi, da je ta naredba poniževalna za srbsko čast in kulturo. Srbi so se vedno odlikovali s prijaznostjo, liberalnostjo in uslužnostjo nasproti tujcem, s to naredbo si bodo pa odtujili mnogo dosedanjih spoštovalcev. Stara Avstro-Ogrska je vladala na tak krut in sramoten način, da je vse uničila, kar ji ni slepo služilo, in da je silila narod in posameznike, da so oskrinjali svoje lastne svetlinje. Dovolj je, ako se zgoraj navedeni znaki iz nesrbskih šol enostavno odstranijo. V interesu srbskega poštenja je, da se gornja naredba ne izvrši.

p Kampanja italijanskega časopisja proti državi SHS. »Pravda« priobčuje izjave neke osebnosti, ki je te dni iz Rima dospela v Beograd, o pisanju italijanskega časopisja. To časopisje je danes surovo orodje v rokah italijanske vlade za njene imperialistične načrte. Glede odločitve na mirovni konferenci, piše italijansko časopisje neprikrito in naduto tako-le: Italija je velesila, ki razpolaga danes s 5 milijoni vojakov (pa v dveh letih ni mogla priti v Trst in je morala nazaj do Piave!), zato ne sme izgubiti niti v enem spornem vprašanju. Londonski pakt jim je nedotakljiv in se mora izvršiti. O Wilsonu pišejo zadnje čase zelo hladno. Nasproti naši novi državi kaže italijansko časopisje divje sovražstvo in nestrpnost. Neprestano priobčuje vesti iz »Curiha« ali »Reke« — v resnici so vse skovane v Rimu —, ki naj bi izpodkopale vsak ugled naše države in oblatile naš troimeni narod. Tu jim ni pretrajna nobena laž. Zelo se pa zavzema za »neodvisnost« in »svobodo« Črne gore. Na prvem mestu korakata v tej ostudni kampanji Sonnina »Epoca« in Orlandov »Giornale d'Italia«, dočim se socialistično časopisje, posebno »Avanti«, drži zelo rezervirano.

p Za ukinjenje koncesij. Bosenska vlada je poslala centralni vladi zakonski načrt, s katerim naj se odvzame koncesija »Privil. deželni banki za Bosno in Hercegovino« in »Privil. komercialni in agrarni banki za B. in H.«.

p V varstvo stanojemalcev v Beogradu. Beograjski mestni zastop je naprosil vlado, naj predloži parlamentu zakonski

načrt, glasom katerega se še eno leto po demobilizaciji ne bo smelo strankam stanovanja niti odpovedati, niti povišati najemnine. Pravosodni minister je načelno ta predlog sprejel.

p Ljenski imperator. »Jutarnji list« prinaša poročilo o položaju v Rusiji pod boljševiško vlado, ki ga je podal švicarski poslanik Ordier. Diplomati Zinovjev je dejal: Proletarci ne bodo nikoli pobili toliko meščanov, kolikor je buržoazija pobila proletarcev. — Danes vlada nad Rusijo 200 boljševiških vodij. Ljenski ima imperatorsko oblast in živi razkošno, ko kak orijentalški vladar. Neka trgovina za živež dobavlja za Ljenski dvor mesečno za 300.000 rubljev. Petrograd je mesto mrtvih. Po ulicah leže nepokopana trupla. Iti po ulicah je nevarno. Brez vrednosti denarja je neverjetno velika. — No, da!

p Samopašnost italijanskega vojaštva v Zadru. V Zadru je nedavno neki vojak ustavil na ulici duhovnika dr. Marka Graniča. Vprašal ga je, da-li je Jugoslovian? Dr. Granič je odločno odgovoril »Da!«. »Tedad morate iti z menoj!« Dr. Granič je videl, da je to navaden vojak ter mu je odgovoril: »Saj vi niste v službi.« »To vas nič ne briga — pojdite z menoj!« Da ne bi nastalo kaj hujšega, je dr. Granič sledil vojaku v bližnjo vojašnico, kjer so ga pustili vso noč stati na hodniku — niti stola mu niso dali. Ob 9. uri drugo dopoldne so ga odvedli v karabiniersko vojašnico, kjer so ga zadržali na zapisnik. Tu se je pokazala vojakova samopašnost in nedolžnost dr. Graniča, ki so ga takoj izpustili. Dotičnega vojaka so strogo kaznovali, vendar je bil gotovo tudi on le žrtev kakšnega Lahotana, ki mu je pokazal dr. Graniča in ga nahujškal, da ga aretirajo.

p Dvoletna politika Italije. Beograjska »Pravda« opozarja, kako je Italija že ves čas igrala dvoumno vlogo. Ko so vsi zavezniki po atenskih ulicah prelivali kri proti Konstantinu, je samo italijansko vojaštvo mirno gledalo od daleč. In ko so nato vsi zavezniški poslaniki zapustili Atene in došli na vojno ladjo, je italijanski poslanik grof Bosdari ostal na svojem mestu. Italija je ostala v zvezi s Konstantinovo Grčijo tudi še potem, ko so vsi drugi zavezniki prekinili vsako zvezo. Enako izredno vlogo igra Italija v Sofiji, kjer vživa italijanska misija posebne privilegije, tako da se čuti Francozi užaljene. In sedaj, ko so po prevratu na Madjarskem odšli iz Budimpešte vse zavezniške komisije, je italijanska komisija ostala na svojem mestu. Tako igra Italija vedno dvoletno igro in si pušča vedno po eno odprta. Nič drugega ne dela v Parizu. Ako to na konferenci vidijo, je prav in koristno. Ako ne vidijo, bo nevarnost razočaranj.

p Kako mislijo poitalijanciti Reko. Reški »Giornale« priobčuje sramežljivo notico naslednje vsebine: Reški občani, ki žele izpremeniti svoj priimek, dobe potrebna pojasnila na tajništvu Narodnega sveta med uradnimi urami. To se pravi: kdor hoče čez noč postati iz hrvatskega ... ića ali slovenskega ... ita pristen Italijano, more to doseči brez ovir. Malo počakati bi pa le še bilo dobro ...

p Rimsko vprašanje. Po zadrski »Hrvatski Kruni« posnemamo: V Italiji se danes več nego kdaj prej govori in dela v rimskem vprašanju. Vse časopisje Italije se peča s položajem Sv. stolice. Tudi glasoviti Romolo Murri je napisal o tem članek v »Secolo«. Murri se sklicuje na vatičansko uradno glasilo »L'osservatore Romano«, ki da je izjavil, da je rimsko vprašanje še vedno odprto, da katoličani nanj ne smejo pozabiti in da zahteva Cerkev slej ko prej svobodo in neodvisnost, o katerih ve in čuti, da jih ne uživa. Vatičansko glasilo je tudi znova naglasilo cerkveni nauk, da je Cerkev božja ustanova, popolna, mednarodna in naddržavna družba. Murri se postavlja deloma proti katoličanom, deloma proti vladi. Za katoličane pa seveda ni merodajno njegovo mnenje, marveč mnenje sv. očeta.

Zagrebska borza.

LDU Zagreb, 5. aprila. Zaključni kurzi na današnji borzi:

	Denar.	Blago
Banka za trg, obrt in industrijo	430	445
Banka in hranilnica za Primerje na Sušaku, nove delnice	505	515
Hrvatska eskomptna banka	1405	1440
Jadranska banka, nove delnice	840	—
stare	—	910
Eskomptna in menj. banka, Brod nove delnice	—	—
Hrvatska kreditna banka	—	—
nove	805	900
Narodna banka Zagreb	—	435
Obrtna banka	230	—
Poljedelska banka nove	100	103
Prva hrvatska hranilnica, stare	—	9150
Rečka pučka banka	205	216
Zemaljska banka	698	708
Hipotekarna banka, Zagreb	—	—
Narodna banka, brez kupona	—	—
Obrtna banka, zadnja emisija, stare	—	—
Slad tona tovarna, Osek	—	—
4 1/2% založnice hipotekarne banke	121	—
4 1/2% založnice zemaljske banke	121	—
4 1/2% založnice L. hrv. hranilnice	121	—

Spremembe voznega reda.

Radi pomanjkanja petroleja se z dnem 6. aprila 1919 ustaviijo naslednji osebni vlaki:

Maribor - Ljubljana: vlak 39, odhod Maribor 4.30 popoldne, prihod v Ljubljano 8.54 zvečer.

Vlak 42, odhod Ljubljana 5.55 zvečer, prihod Maribor 10.31 ponoči.

Zagreb-Ljubljana: vlak 511/45, odhod Zagreb 6.05 zvečer, prihod Ljubljana 10.58 zvečer.

Zidani most-Zagreb: vlak 510, odhod Zidani most 7.40 zvečer, prihod Zagreb 9.59 zvečer.

Pragersko-Kotoriba: vlak 207/259, odhod Pragersko 8.30 zvečer, prihod Kotoriba 2.28 ponoči.

Vlak 270/208 odhod Kotoriba 3.03 zjutraj, prihod Pragersko 8.30 dopoldne.

Špilje-Ljutomer: Vlak 1803, odhod Špilje 5.29 popoldne, prihod Ljutomer 7.52 zvečer.

Vlak 1826, odhod Ljutomer 5.31 popoldne, prihod Špilje 8.04 zvečer.

Vozijo novi naslednji vlaki:

Maribor-Ljubljana: vlak 1, odhod Maribor 2.28 popoldne, prihod Ljubljana 6.13 zvečer, postoji v vseh postajah.

Vlak 32, odhod Ljubljana 2.47 popoldne, prihod Maribor 7.41 zvečer.

Zagreb - Ljubljana: vlak 503/II-1/II, odhod Zagreb 1.30 popoldne, prihod Zidani most 4.05 popoldne, odhod Zidani most 5.37 popoldne, prihod Ljubljana 6.43 zvečer. Vlak 1/II postoji v vseh postajah Zidani most-Ljubljana.

Zidani most-Zagreb: vlak 506, odhod Zidani most 5.05 popoldne, prihod Zagreb 7.23 zvečer.

Špilje - Ljutomer: vlak 1823, odhod Špilje 2.10 popoldne, prihod Ljutomer 4.31 popoldne.

Vlak 1844, odhod Ljutomer 12.52 popoldne, prihod Špilje 3.06 popoldne.

Vsi drugi dnevni osebni vlaki ostanejo.

Po svetu.

s Velik napredek ameriške trgovine. Trgovska razsežnost Zedinjenih držav je za časa evropske vojske zrastle do neznanske višine. Pred l. 1914 je izvozna trgovina znašala največ dva milijona dolarjev. L. 1915 je narasla na tri milijarde. L. 1916 na pet milijard; leta 1917 na šest milijard in 232 milijonov. Leta 1918 je dosegla svota že sedem milijard. Združene države so izvozile do konca l. 1918: za 22 milijard in 332 milijonov dolarjev blaga, uvozile pa so ga 10 milijard in 800 milijonov dolarjev blaga. V istem času je izvozila za 705 milijonov dolarjev zlata, a uvozila ga je za eno milijardo in 776 milijonov.

s Duhovit založnik. Nek gledališki podjetnik je kupil od glasovitega glasbenega založnika Riccordija partituro neke opere, a po prvi predstavi je videl, da je opera slaba. Ker je za partituro veliko plačal in je ni mogel več rabiti brez škode, je ponudil Riccordiju partituro nazaj. Založnik pa mu je odgovoril: »Vse, kar pride iz naše zaloge, ne sme več nazaj. No, da se prepričate o naši solidnosti, vam darujemo partituro.« Podjetnik se je sprva tega razveselil, no, kmalu se je pa spomnil, v čem obstoji zvižaja in dejal: »No, da, to se pravi, vdrugič ne smeš niti poizkusiti, da bi vrnil.«

s Sedaj pa gremo. L. 1877, je umrl v Potsdamu generallajtnant Arnim, star 81 let. Zadnji njegovi trenutki so bili res več kot originalni. Pozvonil je namreč svojemu slugi zelo močno. Kluga plane v sobo in vpraša: »Kaj zapove ekselencia?« »Friderik, sedaj gremo!« Reče in se mrtev zgrudi na blazino.

s Težka izgovorjava. Kitajec ne more izpregovoriti črke r, Japonec črke l, Novozelandec niti l niti j, ima sploh samo 14 črk.

s Žive baklje. Pri neki kinematografski predstavi za otroke v Gleiwitzu je izbruhnil požar, ki se je s strašno naglostjo razširil po dvorani, v hipu je zavil vse v rdeči plamena in smrti. Dvainsedemdeset dečkov je zgorelo živih, a ranjenih je bilo sila mnogo. Iste noči se je vsled žalosti za dečo izvršilo mnogo samomorov.

s Sonninoov grob. Listi poročajo, da je zbral Sonnino za svoj grob poslednji po-

rušeni grad »del Remito« pri Livorni. Grad je bil zgrajen na strni pečini nad morjem, vidi se še vedno mesto, kjer je spal stari puščavnik. Bogve, kdo je bil njegov lastnik. Morda pesnik, ki je bival v srcu planine, kjer so ga vspevale vsake noč zvezde in morje. Baron Sonnino hoče počivati poslednjikrat tu. Sredi pečine je postavljena velika, štirioglasta mramorna gromada, a na gromadi je zapisano: »Sidney Sonnino, rojen ...«

s Ukaženost ruskih kmetov in delavcev je izredno velika, kakor poročajo iz Moskve. V mestu Kraslovu so si kmetje na lastne stroške ustanovili neke vrste vseučilišče, na katerem se v prvi vrsti poučuje poljedelstvo. V zvezi z vseučiliščem otvorijo več zavodov, na katerih se bo vršil praktičen pouk.

s Električna rastlina. Strokovnjaki so se zanimali za vprašanje v koliko more električna vplivati na rast rastlin. Napravili so poizkuse na ta način, da so izpostavili korenine rastlin električnemu toku, v katero svrhu so na obeh straneh grede pritrili po eno cinkovo in bakreno ploščo, ki sta bili z žico zvezani, tako da se je neprestano proizvajala električna. Drugod so napravili poizkuse z zračno elektriko, ki so jo dovajali rastlinam po kovinastih, v zemljo zasajenih palicah. Končno so izpostavili električni seme, katero so položili v vodo, skozi katero je bil napeljan električni tok. Uspehi vseh poizkusov so bili domalega brez izjeme kar najboljši. Žito, sočivje, krompir in druge rastline, ki so jih bili »elekttrizirali«, so lepše in bogotnejše rastle in prinesle boljši sad; elektrizirano seme je pa boljše in hitreje kalilo in rastline so se hitreje in lepše razvijale nego iz navadnega semena. Teh izkušenj v velikem ne bo mogoče izkoristiti, a cvetličarji in drugi posebni ljubitelji rastlin bodo mogli tem potom morda doseči marsikak zanimiv uspeh.

s Nansen v Parizu. Nansen, slaven raziskovalec severnega tečaja katerega sijajni spisi so služili ko vir našemu listu: »Narod, ki izumira«, se je mudil te dni v Parizu, ko predsednik norveške organizacije za »zvezo narodov«. Časopis piše o njem z veliko simpatijo, imenitnejši ga »učitelja energije«. Nansen se sprehaja po Parizu kljub temu, da še ni konec zime, v letni obleki in brez rokavic. Ko je nekoč nanesel pogovor na špansko bolezen, je dejal smeje: »Kdor se boji španske bolezni, naj gre na severni pol; to je najboljša sredstvo proti boleznim.«

s Petrograd. V Petrogradu vlada velika epidemija tifusa. Temu se je pridružilo še strašno dejstvo, da ni vode, ker so vsi kanali zmrznili. Zdravniki so opazili čudovite znake, ki so posledica oslabelega organizma. Tako so opazili v več sto slučajih da se bolnikom že pri 37. stopinjah meša, tako ko v največji vročini.

s Spomin. Clemenceau zahteva od sodišča svoj površnik, ki ga je bil napadalec Cottin preluknjal na več mestih. Kdo ve, ali hoče Clemenceau shraniti tudi revolver, ki ga je že tretjič naredil nesmrtnega. Mi mu svetujemo, naj se ravna po zgledu Karra, pisatelja, ki je bil napaden

od nekega človeka, nahujskanega od založnika, ki je bil užaljen od pisateljeve kritike. Alfonz Karr je bil izobesil nož v svoji sobi in zapisal pod njim: »Darovano Alfonzu Karru — v ledja.«

Narod, ki izumira.

(Po Nansenu priredil Ivan Bežnik.)

(Dalje.)

Druga jed, katere bi se gotovo vsakomur izmed nas gabila, je črevesje severne kokoši (snežke). Tu ne pride tedaj v poštev samo želoec, Eskimo požre tudi čreva v vsem vred. Ostanek od kokoši pa prodajo za mal denar.

Nansen pripoveduje, da je na nekem lovu Grenlandec Joel pobral drob iz sto kokoši. Seveda ni mogel vse te množice pojediti, zato je spravil ostanek v vrečo. Nameraval je nesti ostalo domov in povziti skupaj s svojo ljubo ženo, pa ni dočkal tega — pojedel je že med potjo vse sam. To je edina grenlandska jed, ki je Evropejec ne more pokusiti.

Kot posebna sladščica velja tudi koža (matak) raznih vrst kitov; posebno ona »bele ribe« in tudi potvala velja za največjo vseh užitkov. Kožo potegnajo raz živali s slanino vred in jo surovo pojedjo. Nansen pravi, da je to dobra jed, res prava sladščica, s zelo dobrim okusom po orehovitih jedricah in ostrigah. Koža je zelo vlažna, zato se užitek zelo podaljša. Celo grenlandski Danci ljubijo to jed. Če pa kožo skuhajo, zgubi ves prijeten okus.

Dobra jed je tudi surova koža »svetlega brentačar«, ki se pa ne da primerjati z matakom. Koža je tudi zelo vlažna.

Tudi surovo kožo tjulenja jedo Eskimi radi, toda s slanino vred. Okusa ni slabega, le radi obilnih dlak je težko, požreti jo.

Eskimi jedo meso tjulenjev, kitov, severnih jelenov, zajcev, ptic in medvedov, da, celo meso psov in lisic. Edino, kar zmetajo, je meso vranov, ker išče hrano iz gnoja. Tudi krog gnoja rastočih rastlin Grenlandec ne mara, zdijo se mu nečiste.

Suhih živali, ki nimajo tolstega mesa, Eskimo ne mara, zato se mu bolj zdi »vodne ptice« ko snežke. — Neki misijonar je povabil v eni izmed južnogrenlandskih naselbin več Eskimov na kosilo. Ponudil jim je pečenih kokoši - snežk, ki jih je sam rad jedel. Toda gostje niso jedli, naj so jih silili še tako. Misijonar jih je začuden vprašal, če ne jedo kokoši. »Da,« so odgovorili, »a le tedaj, če je velika — lakota.«

Tedaj so Eskimi nazadnje tudi izbirčni. V sili pa jedo seveda vse. Zgodilo se je, da so ssekali kože potetnega šotora in skuhali juho. Večkrat se čuje — tako poročajo očividci — da je ta in ta žena skuhala juho iz svojih starih hlač.

Miz v grenlandski hiši ni; skledo postavijo kar na tla, ljudje sedijo na pogradah in jedo z vilicami, ki jim jih je dal Bog že ob rojstvu. Da bi postavili skledo na kak zaboj, tega se ne domislijo, pripogibanje se jim zdi nujno potrebno.

Ko je neka danska žena imela veliko pranje, je najela več Grenlandk. Ko je pri-

Na k njim, je videla, kako so se globoko sklanjali nad kadjo, ki je stala na tleh. Ker se ji je zdelo to naporno, jim je dala nekaj lesenih podstavkov, na katere naj bi dele posodo. Ko se je čez nekaj časa vrnila, je našla perilno posodo še vedno na tleh, perice pa so stale na podstavkih in globoko vpogibale se, prale.

Od vseh stvari, ki so jih donesli Evropeji, ljubijo Eskimi predvsem kavo, in sicer že v preobili meri. To skuhajo močno in jo popijejo po dve ali več močnih skodelic; to pa se vrši po štirikrat do petkrat na dan. Vendar pa so že sami spoznali slab vpliv kave na telo in jo ne dajejo dečkom nič, ali prav malo, »da postanejo dobri lovci.« Kava vpliva namreč na one dele možganov, ki so središče ravnotežja. Veslača se tudi rada loti neka omotica. To oboje je za lovca v kajaku velikega pomena.

Poleg kave je v čišlih tudi tobak. Na zapadni obali ga kadijo in zvečijo, na vzhodni obali pa ga njuhajo, enako tudi ženske na zapadu. Tobak za njuhanje nabirajo med kamni sami iz dobro posušenega »klohasnega« tobaka. Hranijo ga v roženih puščicah. Jezik Eskimov nima izraza za »Dober dan« ali »Dobrodošel«, zato ponudi dožlec tobacno puščico, a ta mu v povračilo ponudi svojo. Pri odhodu se ponovi isto.

Zapadni Grenlandci pripravljajo tobak za zvečenje na poseben način. V pipe natlačijo tobaka do polovice in ga zmočijo, na vrh pa napolnijo suhega tobaka in kadijo, dokler ogenj vsled spodnje vlage neugasne. Nato postržejo žlindro iz cevi in pokrovca, jo zmešajo z mokrim, z dimom prepojenim tobakom — in stvar je gotova.

K sreči je vlada prepovedala prodajanje žganja. Tu in tam ga dobijo od Evropejcev, če so pri njih v delu, ali jim kaj prodajo. To se pa godi vendarle pogosto.

Vsi Eskimi, moške in žene, silno radi pijejo žganje, ne radi tega, da bi jim vleklo, ampak — kot trdijo — ker je lepo biti pijan. Tudi se res radi upijajo, če se ponudi priložnost, a to je redko, ker se od Evropejca dobi samo »glažeka« te pijače. Zgodi se, da se po dogovoru delavci vrstijo: en dan popije eden za vse, a drug dan drugi. Tako se jim vendarle ponudi priložnost pijanosti, kar jim je, potem sodeč, res edini cilj užitka. To se godi samo, dokler jim ne pridejo na sled.

Če je Eskimo pijan, ni tako surov, kot eden naših pijancev, nasprotno, zelo miren in dobrodušen je. Tudi grenlandske žene se ne jezijo, če vidijo moža pijanega, ampak se jim zdi smešen, zabavajo se ob pogledu nanj.

(Dalje.)

Aprovizacija.

a Aprovizacija. Civilnim državnim vpokojencem njih vdovam in sirotam se bodo prodajale suhe slive v torek, sredo, četrtek in petek, 8., 9., 10. in 11. t. m., popoldne od 2. do 6. ure v Gradišču št. 8. Na vrsto pridejo stranke po navadnem redu. Vsaka oseba dobi 1½ kg. Kilogram stane 3 K 50 vin. Naj se prinese drobiž,

a I. in II. uradniška skupina ter ubožna akcija A dobivajo meso v Ljudski mesnici vsako sredo in soboto, in sicer: I. uradniška skupina od št. 1 do 250 od 7. do 9. ure zjutraj, št. 251 do konca od 8. do 9. ure zjutraj. II. uradniška skupina od 9. do 10. ure popoldne. Stranke se opozarjajo, da se vrstnega reda točno drže in da se na zamudnike pod nobenim pogojem ne bo oziralo. Prosi se točnost in red. Ubožna akcija A pa dobiva meso kakor dosedaj od 2. do 3. popoldne. Ljudska mesnica.

PRISPEVKI ZA KRUH IN MOKO SE IZPLAČUJEJO:

na izkaznice ubožnih akcij po sledečem redu:

Dopolodne v mestni posvetovalnici, popoldne pa pri krušni komisiji na magistratu:

I. Na A izkaznice:

Dne 7. aprila od 8. do 9. ure št. 1 do 150, od 9. do 10. ure št. 150 do 300, od 10. do 11. ure št. 300 do konca.

II. Na B izkaznice:

Dne 7. aprila od 11. do 12. ure št. 1 do 150, od 3. do 4. ure št. 150 do 300, od 4. do 5. ure št. 300 do 450, od 5. do 6. ure št. 450 do 600.

Dne 8. aprila od 8. do 9. ure št. 600 do 750, od 9. do 10. ure št. 750 do 900, od 10. do 11. ure št. 900 do 1050, od 11. do 12. ure št. 1050 do 1200, od 3. do 4. ure št. 1200 do 1350, od 4. do 5. ure št. 1350 do 1500, od 5. do 6. ure št. 1500 do 1650.

Dne 9. aprila od 8. do 9. ure št. 1650 do 1800, od 9. do 10. ure št. 1800 do 1950, od 10. do 11. ure št. 1950 do 2100, od 11. do 12. ure št. 2100 do 2250, od 3. do 4. ure št. 2250 do 2400, od 4. do 5. ure št. 2400 do 2550, od 5. do 6. ure št. 2550 do konca.

III. Na C izkaznice:

Dne 10. aprila od 8. do 9. ure št. 1 do 150, od 9. do 10. ure št. 150 do 300, od 10. do 11. ure št. 300 do 450, od 11. do 12. ure št. 450 do 600, od 3. do 4. ure št. 600 do 750, od 4. do 5. ure št. 750 do 900, od 5. do 6. ure št. 900 do 1050.

Dne 11. aprila od 8. do 9. ure št. 1050 do 1200, od 9. do 10. ure št. 1200 do 1350, od 10. do 11. ure št. 1350 do 1500, od 11. do 12. ure št. 1500 do 1650, od 3. do 4. ure št. 1650 do 1800, od 4. do 5. ure št. 1800 do 1950, od 5. do 6. ure št. 1950 do 2100.

Dne 12. aprila od 8. do 9. ure št. 2100 do 2250, od 9. do 10. ure št. 2250 do 2400, od 10. do 11. ure št. 2400 do konca.

IV. Na izkaznice I. uradniške skupine:

Dne 12. aprila od 3. do 4. ure št. 1 do 150, od 4. do 5. ure št. 150 do 300, od 5. do 6. ure št. 300 do konca.

V. Na izkaznice II. uradniške skupine:

Dne 14. aprila od 8. do 9. ure št. 1 do konca.

VI. Na B izkaznice za Vič:

Dne 14. aprila od 9. do pol 11. ure št. 1 do konca.

VII. Na C izkaznice za Vič:

Dne 14. aprila od pol 11. do 12. ure št. 1 do 200, od 3. do 4. ure št. 200 do 350, od 4. do 5. ure št. 350 do konca.

VIII. Na B izkaznice za Moste:

Dne 15. aprila od 8. do 9. ure št. 1 do 150, od 9. do 10. ure št. 150 do konca.

IX. Na C izkaznice za Moste:

Dne 15. aprila od 10. do 11. ure št. 1

do 150, od 11. do 12. ure št. 150 do 300, od 3. do 4. ure št. 300 do konca.

a Na sladkorne izkaznice št. 5, 8, 62 in 63 se dobi sol v sledečih trgovinah: Na št. 5 pri Čermah & Val, Vodnikov trg. Na št. 8 pri Fridrihu, Poljanska cesta. Na št. 62 pri Stancerju, Dunajska cesta (Holzer). Na št. 63 pri Khamu, Miklošičeva cesta. Ravnotam se hode dobil tudi sladkor.

a Vsled izplačevanja prispevkov za člane ubožnih akcij se od ponedeljka, dne 7. aprila, do vstetega torka, dne 15. aprila, v mestni posvetovalnici strankam ničesar ne nakazuje.

a Prodajalci moke se vabijo, da se zanesljivo zglašajo v torek, dne 8. t. m., ob 9. uri v mestno posvetovalnico radi nakazila moke.

a Čebula za III. okraj. Stranke III. okraja dobe čebulo v torek, dne 8. t. m., pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Delila se bode na krompirjeve nakaznice po sledečem redu: dopoldne od 8. do 9. ure št. 1 do 500, od 9. do 10. ure št. 501 do 1000, od 10. do 11. ure št. 1001 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 3 kg čebule, kar stane 2 kroni.

a Čebula za IV. okraj. Stranke IV. okraja dobe čebulo v torek, dne 8. t. m., pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Delila se bode na krompirjeve nakaznice po sledečem redu: popoldne od 2. do 3. ure št. 1 do 600, od 3. do 4. ure št. 601 do 1200, od 4. do 5. ure št. 1201 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 3 kg čebule, kar stane 2 kroni.

Ze 25 let priobjljeno

DOMAČE SREDSTVO

katero mnogo tisoč družin že dolgo časa uspešno rabi proti glavobolu, boleznim v vratu, vlačnosti, kašlju, sluzavosti in prehlajenju, je Fellerjev

ELSA-FLUID

6 dvojnih ali 3 specialni steklen. 19 K. Proti neredni prebavi, grliži itd. vzemimo Fellerjeve rabarbara

ELSA-KROGLJICE

6 škatljice 9 K 50 v. Jedino prave pri lekarnarju Evgenu V. Feller, Stubica, Elsa trg 172, (Hrv. Zag.) Omet in pošilnina se računa posebej najceneje. Kder naroči več obnem prihrani mnogo. II.

Služba

organista - cerkovnika

se odda pri Sv. Trojici v Tržišču (Dolenjsko). — Dohodki: a) pšenična, ajdova in vinska bira, b) stolnina, c) mesečna plača po dogovoru. — Prosto stanovanje v novi cerkveni hiši z vrtom. — Nastop: 1. majnik. — Cerkvene predstojništvo pri Sv. Trojici v Tržišču (Dol.)

Svatovska koračnica.

Norveški spisal Bjørnstjerne Bjørnson.

(Dalje.)

»Nič!« je odgovorila Beret in ostala na mestu, medtem pa jo je gledala Mildrid nepremično, tako da je ta morala povestiti oči; odstranila se je in vstala, da pripravi večerjo. Videle ste se se šele zopet pri večerji, kjer sta sedele druga drugi nasproti. Mildrid ni mogla več jesti ko nekaj žlic, Beret pa je zelo z apetitom jedla.

»Ali nisi dobila danes nič jesti?« je vprašala Mildrid.

»Ne,« je odgovorila Beret in jedla dalje.

»Ali nisi bila pri pastirjih?«

»Ne,« so odgovorili ona in pastirji kakor enoglasno. V njihovi prisotnosti ni hotela Mildrid dalje vpraševati. To je bil samo dodatek k njenim razjedočim predodskom, ki so jo zadel kakor udarci, ki so se vrstili drug za drugim, medtem ko je sedela na večer in v noči pred kočo.

Ob krvavo rdečem večeru in v ledenosivi noči ne miru, ne zaspance. Uhogi otrok ni bil do tedaj še nikoli v stiski. Ah, kako je molila! Umolknila je in začela zopet iznova, molila je molitvice, ki jih je znala, molila je svoje besede in vsa izmučena je slednjič poiskala svojo posteljo. V postelji se je zopet zbrala v molitvi, a ni imela več moči, prosila je neprestano samo: »Pomagaj mi, o ljubi Bog, pomagaj mi!«

Tako je prosila zdaj tiho, zdaj glasno, borila se je sama s seboj, ali naj ga pusti ali ne. Prestrašila se je in kriknila, zakaj Beret se je dvignila na kolena in se je nagnila nadenj: »Kdo je on?« je zašepetala, njene velike oči so sipale ogenj, njen obraz je gorel, sople je v sunkih, vsa silno razburjena. Mildrid, od lastne bolesti izčrpana, ni mogla dati odgovora; bila je tako v dno duše pretresena, da je skoraj jokala.

»Kdo je on?« je silila v njo sestra. »Ne koristi ti, če ga še dalje zatajuješ; danes sem vaju gledala ves čas.«

Mildrid je držala roki, ko da bi se branila nad seboj; Beret pa jih je prišla in položila na posteljo.

»Kdo je on, vprašam?«

Zrla ji je naravnost v oči.

»Beret, Beret,« je potožila sestra. »Ali nisem bila vedno dobra s teboj, odkar si bila še majhna? Čemu si zdaj tako trda proti meni, ko sem tako nesrečna?«

Beret je spustila njeni roki, zakaj sestra je jokala. Toda Beretina sapa je pekla, nje prsi so plule, ko bi hotele razpočiti.

»Ali je bil Janez Haugen?« je zašepetala.

Nem molk je sledil.

»Da,« je dejala končno sestra in jokala.

Beret jo je zopet prišla za roki: »Zakaj mi nisi rekla tega takoj, Mildrid?« je vprašala z vedno isto gorečnostjo.

»Beret! Jaz sama nisem vedela,« je odgovorila druga. »Do včeraj ga nisem ni-

koli videla. In kakor hitro sem ga videla, sem bila njegova; to je, ki me tako muči, da mislim, da bom umrla.«

»Do včeraj ga nisi nikoli videla?« je zavpila Beret v velikem začudenju in ni verjela.

»Ne, v svojem življenju nikoli,« je odgovorila Mildrid. »Ali si moraš misliti take sramote, Beret?«

Tu pa se je vrgla Beret čez njo, ovila ji je roke krog vratu in jo poljubila: »Sladka, sladka Mildrid! Kako sijajno je to!« ji je pošepetala in sijala od veselja.

»Ah, kako sijajno je to!« je ponovila še enkrat in jo je poljubila; — in kako bom jaz molčala, Mildrid!« Pritisnila jo je tesno nase in se zopet dvignila.

»In kako moreš ti verjeti, da bi jaz ne molčala, Mildrid!« Naenkrat je postala vsa potrta. »Jaz ne bi molčala, če se tiče tebe, Mildrid!«

Jokala je.

»Čemu si me zadnje čase tako zane-marjala? Čemu si Ingo raje imela nego mene? Ah, kako bolest si mi napravila! Ko bi ti vedela, kako te ljubim, Mildrid!«

Zakopala je glavo v njene nedrije. Tedaj pa jo je sestra objela, poljubila jo, in ji zagotavljala, da jo ne bo nič več zapostavljala, vse bo zaupala nji, ki je tako dobra in odkrita. In pobožala jo je, Beret pa je pobožala njo. Beret se je dvignila na kolena; hotela je videti sestrine oči v svetlobi poletne noči, ki je že rdela od jutranje zarje.

»Mildrid, kako je on lep!« je bil nje prvi radostni vzklík. »Kako je prišel? Kje si ga videla prvič. Kaj je dejal? Kako se je vse dogodilo?«

In kar bi Mildrid pred nekaj minutami nobenemu človeku ne bila povedala, je zdaj pripovedala sestri, ki jo je tu pa tam prekinila, in jo pritisnila nase; to pa je slast Mildridinega pripovedovanja le še povečalo; jokali ste in se smejali; na spanje sta čisto pozabili; tako jo je našlo vzhajajoče sonce: Mildrid je ležala oprta na komolec, Beret je klečala pred njo in zrla z polodprtimi usti in svetlimi očmi ter je od časa do časa radostno objela sestro.

Vstali sta skupaj, opravili delo skupno, in ko sta vse končali, sta se napravili za sprejem. Saj je moral kmalu priti! Obe sta se postavili v svojih prazničnih oblekah na vznožje hriba, in Beret je pokazala Mildridi, kje je ležala prejšnji dan — pes je bil večkrat pri nji. Ko jo ena nehala pripovedovati, je začela druga, vreme je bilo lepo, le malo oblakov je bilo na nebu. Čas, ko je imel priti Janez, je že prešel; toda govorili sta dalje, da bi se zabavali, in pozabili nista, da sta se zopet spomnili nanj in Beret je letela parkraj na višino, da bi videla, če prihaja; a videla ni ničesar, slišala tudi ne.

Bili sta nestrpni. Mildrid je postala nesrčna tako, da se je je Beret prestrašila. Dejala ji je pa, naj pomisli, da on ne

more priti, kadar bi hotel sam, on ni sam svoj gospod. Mildrid je spoznala to in se umirila.

»In kaj misliš, da bosta rekle oče in mati k temu?« je dejala Beret, da bi odvrnila misli na drug predmet. V tem trenutku, ko so ji ušle besede, jih je že obžalovala, Mildrid je pobledela in strmela v Beret, ki je tudi uprla oči nepremično v njo.

Ali Mildrid do tega trenutka ni mislila na to? Pač, a tako, ko se misli na nekaj zelo daljnega. Bojazen, kaj bo Janez mislil o nji, sram nad lastno šibkostjo in neumnostjo so jo prevzele tako, da ni imela časa za druge misli in skrbi. Sedaj se je stvar okrenila: misel na stariše jo je prevzela popolnoma in je ni popustila.

Beret jo je poskusila tolažiti. Ko je to videla, je morala pritrditi, da ima Mildrid prav, ni je hotela videti nesrečne, njo, ki je bilo njeno veselje; tudi babica ji bo pomagala; nihče ne more česa reči proti Janezu Haugenu. Vse to je šumelo mimo Mildride, toda njene misli niso bile zraven. Da bi prevdarila vse, je prosila Beret, naj pripravi večerjo. Beret se je odstranila počasi in se je ozrla še enkrat po nji.

Toda to, kar je premislila, je bilo: Ali naj očetu in materi kaj povem? Ob njeni izmučenosti po strašni napetosti dneva so se kopicila vprašanja ko gora. Čutila je, da stori greh, če ga zdajle sprejme. Ne bila bi se smela zaročiti brez dovoljenja starišev, a ni mogla drugače.

Ko se je enkrat zgodilo, tedaj takoj k starišem! Dvignila se je, v njeni duši je bilo lahko. Kar je prav, to se mora zgoditi.

Vse res?« se je povprašala glasno in si sama dala odgovor. »Da!«

Letela je, da bi vse povedala Bereti, a nje ni bilo v koči.

»Beret!« je klicala. »Beret, Beret!«

Odmev je zvenel od vseh strani nazaj, toda Beret se ni oglasila. Povsodi so je iskala, a ni je mogla najti. Bila je vsa izmučena in preplašena. Beretine velike oči in vprašanje: »Kaj misliš, da bosta dejala oče in mati na to?« so postajale vedno večje.

Beret vendar ni letela domov? To je storila. Beret je hotela zadevo uravnati, kaj in videti Mildrid potolaženo. Gotovo je šla!

Če pride Beret pred nje, bodo stariši, ki vse napačno razumeli. Naglo se je napotila v dolino. Medpotoma je še pospešila korake; v glavi ji je šumelo, v prsih se ji je stiskalo. Morala je sesti in počivati. Vrgla se je na tla, roke pod glavo in zaspala.

Dva dni in dve noči skoraj ni spala, ne jedla, in to je imelo nanj velik vpliv, kot ga more imeti na telo in dušo otroka, ki je bilo do zadnjega časa pod varstvom starišev.

(Dalje.)